

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

POSTADRESSE
Skagerak Kraft AS
Postboks 80
3901 Porsgrunn

BESØKSADRESSE
Floddeløkka 1
3915 Porsgrunn

SENTRALBORD
35 93 50 00

INTERNETT
www.skagerakkraft.no

E-POST
firmapost.kraft@skagerakenergi.no

ORG. NR.:
979 563 531 MVA

DERES REF. /DATO.: VÅR REF.: VÅR DATO: DOKUMENTNR.:
2019/7878 30.07.2019 mabe02 08.10.2019 09/00688-78

Angående restaurerings- og habitattiltak for storørret i Seljordsvatnet og Vallaråi

Vi viser til brev fra Fylkesmannen i Vestfold og Telemark, datert 30.7.2019, hvor Fylkesmannen ønsker dialog med Skagerak Kraft om tiltak for storørret i Seljordsvatnet og Vallaråi.

Sundsborn kraftverk DA er eid av Skagerak Kraft AS med 91,5 % og Vest Telemark kraftlag med 8,5 %. Brevet fra Fylkesmannen er stilet til Skagerak Kraft, men vi vil presisere at det er Sundsbarm kraftverk DA (SK) som er regulant i vassdraget. Forespørselen er besvart av Skagerak Kraft på vegne av Sundsbarm kraftverk.

Bakgrunn

Fylkesmannen mener at effektkjøring av Sundsbarm kraftverk er medvirkende faktor til dagens bestandssituasjon for storørret i Seljordsvatn og Vallaråi, og at variasjon i vannføring og temperatur over døgn og år har negative konsekvenser for fisk- og ferskvannsorganismer i Vallaråi. Fylkesmannen viser til den pågående vilkårsrevisjonen av Sundsbarm kraftverk, og mener det, med hjemmel i konsesjonsvilkårene, kan bli aktuelt å formalisere undersøkelser og tiltak for storørret.

På bakgrunn av vurderingene ovenfor, ønsker Fylkesmannen dialog med Skagerak Kraft om tiltak for storørret i Seljordsvatnet og Vallaråi.

Vilkårsrevisjon Sundsbarmreguleringene

Det pågår pt. en revisjon av konsesjonsvilkårene for Sundsbarmreguleringene. Revisjonsdokumentet ble sendt på høring fra NVE høsten 2016. Skagerak Kraft AS, har på vegne av Sundsbarm kraftverk DA, kommentert de innkomne uttalelsene, se vedlegg. I dette dokumentet er hovedparten av merknadene fra Fylkesmannens brev av 30.7.2019 besvart, men vi ønsker likevel å kommentere noen forhold nærmere.

NVE arrangerte vilkårsrevisjonbefaring for Sundsbarm kraftverk den 3.-4.september 2019, hvor bl.a. representanter fra Fylkesmannen og Seljord kommune deltok. Det aktuelle området i Vallaråi ble befart den 3.september, og problemstillinger knyttet til storørretbestanden i Vallaråi og Seljordsvatn ble diskutert. Som nevnt under befaringen, er SK positive til en videre

dialog om ytterligere fiskebiologiske undersøkelser og oppfølging av habitatforbedrende tiltak for fisk i Vallaråi og Seljordsvatn.

Dagens kunnskapsgrunnlag

Fylkesmannen skriver at bestanden av storørret i Seljordsvatnet er svært lav, og viser til at det siste tallet fra sporadiske gytetellinger i Vallaråi indikerer en gytebestand på 10-40 hunnfisk. Som kunnskapsgrunnlag viser Fylkesmannen bl.a. til NINA-rapport 1498: «Storørret i Norge. Definisjon, status, påvirkningsfaktorer og kunnskapsbehov» fra 2018 og NINA-rapport 1233: *"Kunnskapsstatus og forslag til ferskvassøkologisk undersøkingsprogram i Vallaråi i Telemark" fra 2016*. Rapportene er, slik vi ser det, i all hovedsak basert på samme kunnskapsgrunnlag som er presentert i HiT skrift nr. 4/2011 *"Fiskebiologiske undersøkelser i forbindelse med pålegg om fysiske utbedringer i Vallaråi, Seljord i Telemark."* Rapporten fra HiT ble bestilt og finansiert av Skagerak Kraft i 20018, og er utarbeidet av Jan Heggenes m.fl. ved daværende Fakultet for allmennvitenskapelige fag (Bø), nå USN. I denne studien ble gyte- og rekrutteringsforhold i Vallaråi undersøkt, i perioden 2008-2010. Det ble da registrert 10-40 større ørret (\geq ca. 1 kg) på gyte plassene, med betydelige årlige variasjoner. SK vil vise til at det i rapporten presiseres at gytebestanden nødvendigvis er noe større enn dette, som er øyeblikksbilder og minimumsestimater.

SK har ikke kjennskap til statistikk over hvor mye ørret som er fisket i Vallaråi og Seljordsvatn, hverken før eller etter vassdragsutbyggingen, og det er dermed vanskelig å si hvor stor betydning utbyggingen har hatt på bestandsstørrelsen. SK konstaterer at det tidligere har vært et aktivt fiske både i Seljordsvatn og Vallaråi store deler av året, og vi er derfor positive til at det nå er innført regulering av fisket.

Gjennomførte tiltak for ørret og storørret i Vallaråi

Som Fylkesmannen skriver i brev av 30.7.2019, er det i 2012 og 2013 gjennomført habitatforbedrende tiltak på den aktuelle elvestrekningen. Det er videre gjort vedlikehold av tiltakene sommeren 2018. Tiltakene bidrar til å opprettholde vanddekt areal ved lav vannføring, for å unngå stranding og uttørking av rogn. Samtidig er oppvekstforholdene for ørret bedret. Endelig rapport for tiltakene ble ferdigstilt i 2018, og resultatene indikerer at tiltakene har hatt en positiv effekt og viser en økning i både tettheten og størrelsen til ørreten¹. Rapporten understreker at fiskebiologiske undersøkelser bør fortsette for å dokumentere effekter av restaureringstiltakene over lengre tid, fordi det kan ta mer enn fem-seks år å registrere varige effekter av habitatendringer på fiskepopulasjoner, særlig i systemer med mye naturlig bakgrunnsvariasjon. SK er enig i denne vurderingen, og vi ønsker å få gjennomført oppfølgende undersøkelser for verifisering av resultatene. Videre mener SK at det er viktig at de habitatforbedrende tiltakene vedlikeholdes slik at funksjonaliteten opprettholdes i årene fremover.

Videreføring av undersøkelser og habitatforbedrende tiltak

SK er positive til å til å gjennomføre ytterligere undersøkelser av storørret i Vallaråi og Seljordsvatn, og vi mener dette bør gjennomføres innenfor rammene av gjeldende og framtidige konsesjonsvilkår (standard naturforvaltningsvilkår). Dette innebærer at tiltakene ikke skal påvirke kraftverkets produksjonsevne. Planleggingen og gjennomføringen av tiltak må baseres på kvalifiserte fiskefaglige vurderinger, og forankres hos Fylkesmannen og NVE, slik også arbeidet til Heggenes m.fl. har vært.

Som vist ovenfor, har SK, sammen med bl.a. Fylkesmannen og NVE, de siste årene hatt fokus på en rekke habitatforbedrende tiltak i Vallaråi, med den hensikt å sikre en livskraftig

¹ Heggenes, J. m.fl. 2018. Effekt av elvebreddskiler på tetthet og størrelse til ørret i Vallaråi, Seljord i Telemark. USN. Nr. 8.

stamme av storørret i Vallaråi og Seljordsvatn. SK finner det derfor underlig at vi, som regulant og finansiell bidragsyter, ikke fikk anledning til å delta på møtet den 5.april 2019, hvor bestandsstatus for storørret i Vallaråi og Seljordsvatn var tema. SK ønsker en fortsatt god dialog og et godt samarbeid med kommune, grunneiere, rettighetshavere og frivillige om relevante tiltak, og ønsker derfor å være en del av det videre arbeidet. Vi vil understreke at andre aktører som påvirker levevilkårene for ørret og storørret i Vallaråi, Seljordsvatn og øvre deler av Bøelva også bør inviteres til å bidra til gjennomføring av ytterligere restaurerings- og habitattiltak.

Med vennlig hilsen
Skagerak Kraft AS

Lars Søfteland
Seksjonssjef Vassdrag og Utbygging

Mathilde Berg
Miljørådgiver

Dokumentet er elektronisk signert

Kontaktperson vilkårsrevisjoner; Bjarthe Guddal, bjarthe.guddal@skagerakenergi.no, tlf. 90618687
Kontaktperson fisk; Mathilde Berg, mathilde.berg@skagerak.energi.no, tlf. 977 65 333.

Vedlegg: Kommentarer til inkomne høringsinnspill – Vilårsrevisjon Sundsbarmreguleringen.
Oversendt NVE 16.5.2018.

Kopi til: Seljord kommune, NVE - Konesjonsavdelingen